

Statistika mbi ndërmarrjet e vogla dhe të mesme, 2016

Viti 2016

Tiranë, më 13 Mars 2018: Statistikat për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme (NVM) bazuar në rezultatet e vrojtimit të Statistikave Strukturore, për vitin 2016, shprehin se:

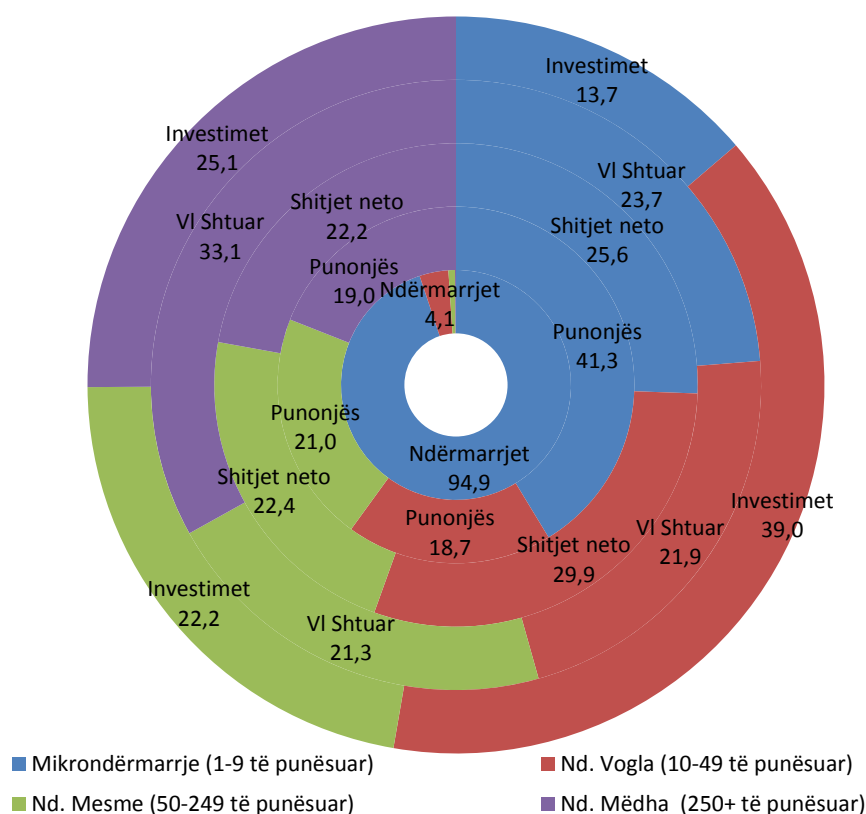
- *99,9 % të ndërmarrjeve aktive e zënë NVM, e njëjta përqindje me vitin e kaluar. Mbizotëron sektori i tregtisë me 41,5 %, i ndjekur nga sektori i shërbimeve të tjera me 20,0 %. Përqindjen më të ulët e ka sektori i industrisë nxjerrëse me 0,5 % dhe sektori i energjisë elektrike, ujit dhe menaxhimit të mbetjeve me 0,6 %.*
- *81,0 % e të punësuarve janë punësuar nga NVM nga 81,3 % që ishte në vitin e kaluar. Sektori i tregtisë punëson 23,0 % të NVM-ve, i ndjekur nga sektori i shërbimeve të tjera me 16,1 % dhe sektori i industrisë përpunuese me 15,1 %. Sektorët me numrin më të vogël të të punësuarve në NVM-të janë sektori i industrisë nxjerrëse me 1,3 % dhe sektori i energjisë elektrike, ujit dhe menaxhimit të mbetjeve me 2,2 %.*
- *77,8 % të shitjeve neto realizohen nga NVM nga 77,6% të realizuara vitin e kaluar. Sektori i tregtisë mbizotëron me 43,4 % të shitjeve neto. I ndjekur nga sektori i ndërtimit me 8,9 % dhe nga sektori i industrisë përpunuese me 8,6 %. Sektori me përqindjen më të ulët të shitjeve të realizuara nga NVM-të është sektori i industrisë nxjerrëse me 1,3 %.*
- *74,9 % të investimeve kryhen nga NVM. Kjo përqindje është rritur krahasuar me vitin e kaluar ku NVM investuan 66,5%. Sektori me përqindjen më të lartë të investimeve të kryera në NVM-të është sektori i energjisë elektrike, ujit dhe menaxhimit të mbetjeve me 34,5 %. Nga ana tjetër, sektori i industrisë nxjerrëse ka përqindjen më të ulët të investimeve prej 2,1 %.*
- *66,9 % të vlerës së shtuar realizohet nga NVM nga 66,3% të realizuara një vit më parë. Sektori që zë përqindjen më të lartë në vlerën e shtuar është sektori i tregtisë me 19,7 %, i ndjekur nga shërbimet e tjera me 12,5 %, sektori i industrisë përpunuese me 10,4 % dhe ndërtimi me 10,2 %. Sektorët me përqindjen më të ulët janë sektori i industrisë nxjerrëse me 2,0 % dhe sektori i energjisë elektrike, ujit dhe menaxhimit të mbetjeve me 3,4 %.*

Tab.1 Treguesit kryesorë dhe struktura e tyre sipas madhësisë së ndërmarrjes, 2016

Madhësia e ndërmarrjes	Ndërmarrjet		Të punësuarit		Shitjet neto		Investimet		Vlera e Shtuar	
	nr.	%	nr.	%	mIn Lekë	%	mIn Lekë	%	mIn Lekë	%
Gjithsej	108.526	100	469.665	100	1.881.662	100	221.404	100	491.026	100
NVM (1-249 të punësuar)	108.373	99,9	380.302	81,0	1.464.739	77,8	165.844	74,9	328.591	66,9
Mikrondërmarrje	102.965	94,9	194.015	41,3	480.991	25,6	30.397	13,7	116.583	23,7
Nd. Vogla	4.413	4,1	87.796	18,7	563.124	29,9	86.318	39,0	107.491	21,9
Nd. Mesme	996	0,9	98.491	21,0	420.624	22,4	49.130	22,2	104.518	21,3
Nd. Mëdha (250+ të punësuar)	152	0,1	89.363	19,0	416.923	22,2	55.559	25,1	162.435	33,1

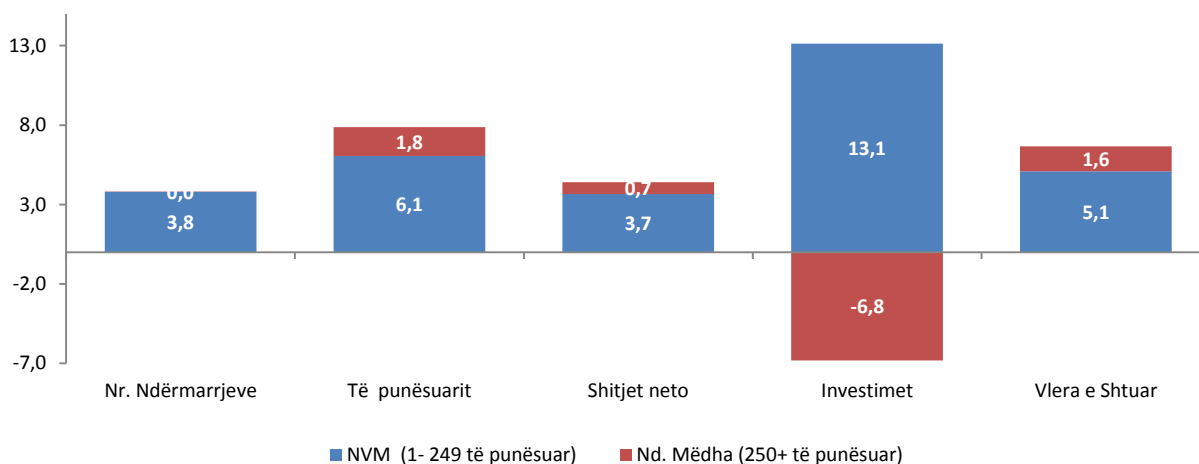
Nëntë nga dhjetë ndërmarrje punësojnë më pak se 5 punonjës. Ndërmarrjet me 250+ të punësuar edhe pse përbëjnë vetëm 0,1 % , punësojnë 19,0% të punonjësve, kryejnë 25,1% të investimeve, realizojnë 22,2% të shitjeve neto dhe 33,1% të vlerës së shtuar.

Fig.1 Struktura e treguesve kryesorë sipas madhësisë së ndërmarrjes, 2016

Krahasuar me vitin e kaluar, të gjithë treguesit e marrë në studim kanë patur rritje për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme.

Fig.2 Kontributi i NVM dhe ndërmarrjeve të mëdha në ndryshimin vjetor të treguesve kryesorë, 2016/2015

Në tabelën më poshtë jepet struktura e ndërmarrjeve, punësimit dhe vlerës së shtuar në Shqipëri dhe në Bashkimin Evropian (28 shtete). Nga krahasimi i Shqipërisë me Bashkimin Evropian, shohim që ndikimi i ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme është më i rëndësishëm në Shqipëri sepse zë një përqindje më të lartë në të tre treguesit e marrë në shqyrtim. Në Shqipëri numri i ndërmarrjeve në NVM është 99,9% nga 99,8% në BE, numri i të punësuarve në këtë grup ndërmarrjesh është 81,0% në Shqipëri nga 66,6% në BE. Vlera e shtuar e realizuar nga NVM në Shqipëri përbën 66,9% nga 56,8% në BE.

Tab.2 Struktura e treguesve kryesorë sipas madhësisë së ndërmarrjes në Shqipëri dhe BE, 2016

Madhësia e ndërmarrjes	Nr. Ndërmarrjeve		Të punësuarit		Vlera Shtuar	
	Shqipëri	BE (28 shtetet)	Shqipëri	BE (28 shtetet)	Shqipëri	BE (28 shtetet)
Gjithsej	100	100	100	100	100	100
NVM (1-249 të punësuar)	99,9	99,8	81,0	66,6	66,9	56,8
Mikro ndërmarrje (1-9 të punësuar)	94,9	93,0	41,3	29,8	23,7	20,9
Nd. Vogla (10-49 të punësuar)	4,1	5,8	18,7	20,0	21,9	17,8
Nd. Mesme (50-249 të punësuar)	0,9	0,9	21,0	16,7	21,3	18,2
Nd. Mëdha (250+ të punësuar)	0,1	0,2	19,0	33,4	33,1	43,2

Komente mbi tregtinë e jashtme të mallrave në ndërmarrjet e vogla dhe të mesme (NVM), 2016

- 2,4 % e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme *eksportojnë* duke përbërë 62,1 % të vlerës së eksporteve. Numri i ndërmarrjeve eksportuese është rritur me 0,5 % krahasuar me 2015. Sektori me përqindjen më të lartë të ndërmarrjeve eksportuese është industria nxjerrëse, ku 25,9 % e ndërmarrjeve aktive të këtij sektori eksportojnë. Sektori me numrin më të vogël të ndërmarrjeve

eksportuese është sektori i akomodimit dhe shërbimit ushqimor, ku më pak se 0,1 % e ndërmarrjeve të këtij sektori kanë kryer eksporte.

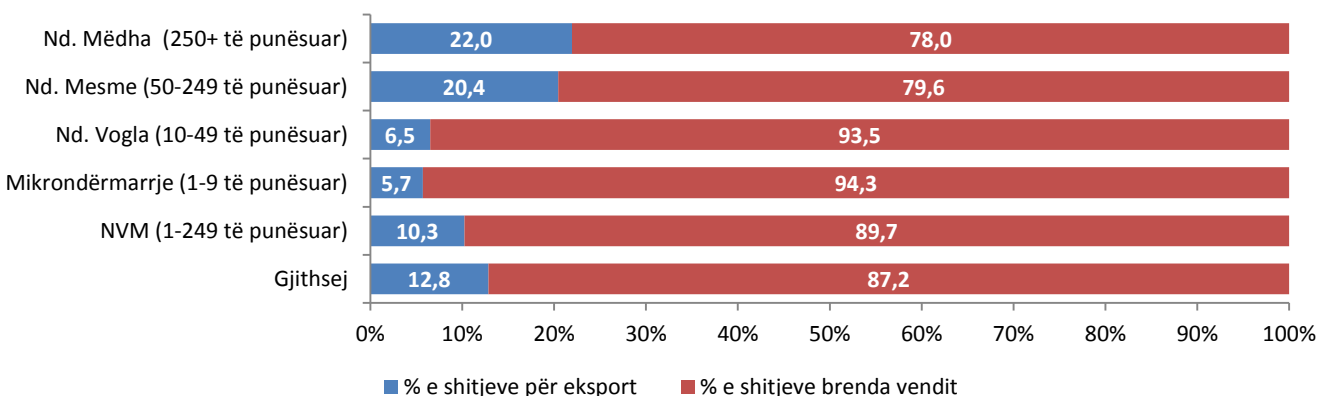
- 7,4 % e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme janë importuese nga 7,5 % në 2015, të cilat përbënë 82,5 % të vlerës së importeve për 2016. Për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme, sektori me përqindjen më të lartë të numrit të importuesve është sektori i energjisë elektrike, ujit dhe menaxhimit të mbetjeve me 23,5 %. Sektori i akomodimit dhe restoranteve është sektori me përqindjen më të ulët të ndërmarrjeve importuese prej 0,9 %.

Tab.3 Struktura e treguesve të tregtisë së jashtme të mallrave, sipas madhësisë së ndërmarrjes, 2016

Madhësia e ndërmarrjes	Nr Ndërmarrjeve Eksportuese	Nr Ndërmarrjeve Importuese	Vlera e Eksportit	Vlera e Importit
Gjithsej	100	100	100	100
NVM (1-249 të punësuar)	96,8	98,4	62,1	82,5
Mikrondërmarrje (1-9 të punësuar)	49,0	63,0	11,4	15,3
Nd. Vogla (10-49 të punësuar)	32,0	26,9	15,2	35,8
Nd. Mesme (50-249 të punësuar)	15,8	8,5	35,6	31,4
Nd. Mëdha (250+ të punësuar)	3,2	1,6	37,9	17,5

- 10,3 % e shitjeve neto janë eksportuar nga NVM. Ndërmarrjet e mesme kryejnë përqindjen më të lartë të eksporteve ndaj shitjeve neto të realizuara prej tyre me 20,4 %. Mikrondërmarrjet eksportojnë vlerën më të ulët ku rreth 5,7 % të shitjeve janë eksportuar.

Fig.3 Përqindja e shitjeve për eksport dhe brenda vendit sipas madhësisë së ndërmarrjeve, 2016

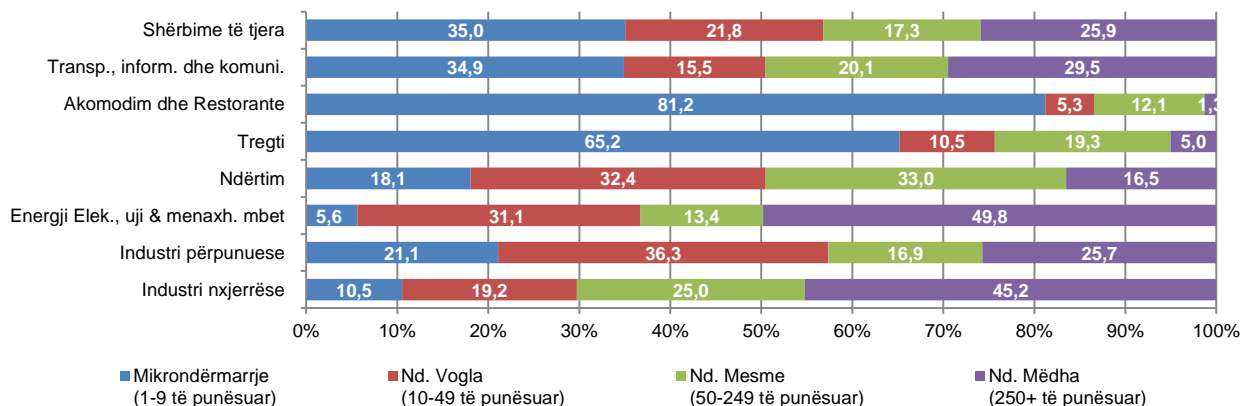

Komente sipas aktivitetit ekonomik dhe madhësisë së ndërmarrjes, 2016

Ndërmarrjet e vogla dhe të mesme luajnë një rol të rëndësishëm për sa i përket **punësimit**. Sektori akomodimit dhe shërbimit ushqimor ka përqindjen më të lartë të punësimit në mikrondërmarrje (81,2 %). Sektori i industrisë

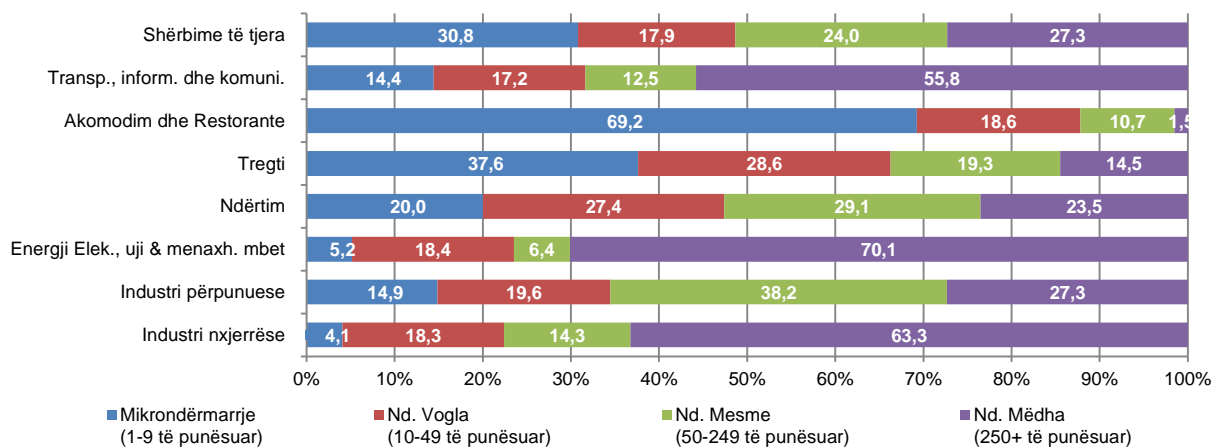
përpunuese ka përqindjen më të lartë të punësimit në ndërmarrjet e vogla me 36,3 %. Sektori i ndërtimit ka përqindjen më të lartë të punësimit në ndërmarrjet e mesme me 33,0 %.

Fig.4 Struktura e punësimit sipas aktivitetit ekonomik dhe madhësisë së ndërmarrjes, 2016

Vlera e shtuar ka një sjellje të ngjashme me punësimin në analizën e vlerës së shtuar sipas aktiviteteve ekonomike dhe punësimit për mikrondërmarrjet. Përqindja më e lartë e vlerës së shtuar në mikrondërmarrjet, realizohet në sektorin e akomodimit dhe shërbimit ushqimor (69,2 %). Sektori i tregtisë ka përqindjen më të lartë (28,6 %), të realizuar nga ndërmarrjet e vogla. Në sektorin e industrisë përpunuese, ndërmarrjet e mesme realizojnë përqindjen më të lartë të vlerës së shtuar (38,2 %) të realizuar nga ky sektor.

Fig.5 Struktura e vlerës së shtuar sipas aktivitetit ekonomik dhe madhësisë së ndërmarrjes, 2016

Produktiviteti i matshëm i punonjësve i matur si raport i vlerës së shtuar me punësimin, shpreh se ky tregues është më i lartë në ndërmarrjet e mëdha me 250 edhe më shumë të punësuar, përkundëjt ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme. Sipas aktiviteteve ekonomike, në NVM me 1-249 të punësuar,

produktiviteti më i lartë është tek sektori i industrisë nxjerrëse. Ndërsa, produktiviteti më i ulët është tek sektori i akomodimit dhe shërbimit ushqimor.

Nga analiza e ndarjeve të ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme, për *mikrondërmarrjet si edhe për ndërmarrjet e vogla*, sektori me produktivitetin më të lartë është sektori i energjisë elektrike, uji dhe menaxhimi i mbetjeve, ndërsa sektori i akomodimit dhe shërbimit ushqimor ka produktivitetin më të ulët. Për *ndërmarrjet e mesme*, sektori i tregtisë ka produktivitetin më të lartë, ndërsa sektori i energjisë elektrike, ujit dhe menaxhimit të mbetjeve ka produktivitetin më të ulët.

Tab.4 Produktiviteti i matshëm i punonjësve sipas aktivitetit ekonomik dhe madhësisë së ndërmarrjes (mijë lekë/të punësuar), 2016

Aktivitetet Ekonomike	Mikrondërmarrje	Nd. Vogla	Nd. Mesme	NVM	Nd. Mëdha
	(1-9 të punësuar)	(10-49 të punësuar)	(50-249 të punësuar)	(1-249 të punësuar)	(250+ të punësuar)
Gjithsej	601	1.224	1.061	864	1.818
Prodh.Mira materiale	924	1.341	948	1.056	1.954
Industri nxjerrëse	942	1.783	1.816	1.633	3.405
Industri përpunuese	520	856	777	722	785
Energji Elek., uji & menaxh. mbet	2.483	3.701	553	1.613	3.812
Ndërtim	1.795	1.346	1.455	1.485	2.314
Prodh.Shërbime	542	1.147	1.212	775	1.670
Tregti	573	1.471	1.820	893	2.858
Akomodim dhe Restorante	288	517	677	337	385
Transp., inform. dhe komuni.	688	1.425	1.348	1.043	3.156
Shërbime të tjera	731	860	918	816	876

Metodologjia

Ky publikim paraqet për përdoruesit, statistika mbi situatën e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme (NVM) në vitin 2016, bazuar në rezultatet e Anketës Strukturore pranë Ndërmarrjeve. Anketa Strukturore pranë Ndërmarrjeve (ASN) ka për qëllim të ofrojë informacion mbi strukturën ekonomike, financiare dhe karakteristikat kryesore të ndërmarrjeve aktive në vend sipas aktiviteteve ekonomike dhe madhësisë së ndërmarrjes. Bazuar në ligjin Nr. 10042, datë 22.12.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin Nr.8957, datë 17.10.2002 “Për ndërmarrjet e vogla e të mesme”, të ndryshuar, ndërmarrjet klasifikohen në: mikrondërmarrje, ndërmarrje të vogla dhe ndërmarrje të mesme.

Për qëllime statistikore ndërmarrjet e vogla dhe të mesme do të trajtohen vetëm sipas numrit të të punësuarve (matur si të punësuar me kohë të plotë), të cilat klasifikohen si më poshtë:

- mikrondërmarrje: ndërmarrjet me 1 deri 9 të punësuar.
- ndërmarrje të vogla: ndërmarrjet me 10 deri 49 të punësuar.
- ndërmarrje të mesme: ndërmarrjet me 50 deri 249 të punësuar.

Statistikat strukturore të ndërmarrjeve kanë si qëllim të tregojnë strukturën e ndërmarrjeve sipas aktiviteteve ekonomike nëpërmjet të dhënave bazë. Treguesit paraqiten për aktivitetet ekonomike gjithsej, sipas degëve dhe sipas madhësisë së ndërmarrjeve. Statistikat përfshijnë gjithë ndërmarrjet që prodhojnë të mira e shërbime në Shqipëri, për të gjitha format ligjore (nuk përfshihen aktivitetet e bujqësisë, peshkimit, aktivitetet e ndërmjetësimit monetar dhe financiar, administrata publike dhe e mbrojtjes si edhe aktivitetet e organizatave ndërkombëtare). Popullsia është bazuar në ndërmarrjet të cilat sipas regjistrit statistikor janë aktive në dhjetor të vitit referues. Klasifikimi i ndërmarrjeve është bërë sipas Nomenklaturës së Veprimtarive Ekonomike, NVE Rev.2. Të dhënat i përkasin periudhës vjetore kalendarike. Viti fiskal korrespondon me vitin kalendarik. Për ndërmarrjet me 1-9 të punësuar është marrë mostër me zgjedhje për anketim. Ndërmarrjet me 10 e më shumë të punësuar janë anketuar tërësisht. Grumbullimi i të dhënave është kryer me intervistim të drejtpërdrejtë pranë ndërmarrjeve.

Klasifikimi i ndërmarrjeve sipas madhësisë është bërë sipas numrit të të punësuarve (matur si të punësuar me kohë të plotë). Bazuar në ligjin Nr. 10042, datë 22.12.2008 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin Nr.8957, datë 17.10.2002 “Për ndërmarrjet e vogla e të mesme”, të ndryshuar, ndërmarrjet klasifikohen në: mikrondërmarrje, ndërmarrje të vogla dhe ndërmarrje të mesme.

- Kategoria e mikrondërmarrjeve dhe ndërmarrjeve të vogla e të mesme (NVM) përfshin ato ndërmarrje, ku punësohen më pak se 250 veta dhe që realizojnë një shitje neto dhe/ose një bilanc gjithsej vjetor jo më të madh se 250 milionë lekë.
- Ndërmarrje e vogël quhet një ndërmarrje, ku punësohen më pak se 50 persona dhe e cila ka një shitje neto dhe/ose bilanc gjithsej vjetor jo më të madh se 50 milionë lekë.

- Mikrondërmarrje quhet një ndërmarrje, ku punësohen më pak se 10 persona dhe e cila ka një shitje neto dhe/ose bilanc gjithsej vjetor jo më të madh se 10 milionë lekë.

Për më shumë informacion metodologjik mbi vrojtimin strukturor pranë ndërmarrjeve referohuni link-ut:

<http://www.instat.gov.al/al/temat/industria-tregtia-dhe-shërbimet/statistikat-strukurore-të-ndërmarrjeve-ekonomike/#tab4>

Për më shumë informacion metodologjik mbi tregtinë e jashtme të mallrave referohuni link-ut:

<http://www.instat.gov.al/al/temat/tregtia-e-jashtme/tregtia-e-jashtme-e-mallrave/#tab4>

Rishikimi i të dhënave

Të dhënat finale të ASN rishikohen në rastet kur:

- Zbatohet një klasifikim i ri aktivitetesh
- Ka ndryshime metodologjike
- Rishikohen peshat

ASN përpiqet të ndjekin udhëzimet standarde dhe parime në rishikimet e bëra në bashkëpunim me asistencën teknike të marrë nga eksperiencat më të mira të vendeve të bashkimit evropian.

Politikat e rishikimit të ASN bëhen në përputhje me politikat e rishikimit të vendosura nga INSTAT. Për më shumë referojuni linkut: http://www.instat.gov.al/media/2829/politika_e_revizionimit.pdf

Përkufizime të variablave

Ndërmarrja

Ndërmarrja është njësi më e vogël e kombinimit të njësisë ligjore me njësinë e prodhimit të produkteve ose shërbimeve e cila ka pavarësi në vendim-marrje, sidomos për përdorimin e burimeve të saj materiale e monetare. Një ndërmarrje mund të ushtrojë një ose disa aktivitete ekonomike.

Shitjet neto

Shitjet neto përfshijnë shumat e faturuara për të gjithë aktivitetin e kryer nga njësi që vrojtohet për periudhën referuese dhe kjo korrespondon me vlerën e shitjes së mallrave dhe shërbimeve të tretëve, duke përjashtuar taksën mbi vlerën e shtuar. Ky variabël mund të gjendet në botimet e tjera me termat: shifra e afarizmit ose xhiro.

Numri i të punësuarve

Numri i të punësuarve përfshin të gjithë personat që punojnë në ndërmarrje përfshirë pronarët, të punësuarit me pagesë si dhe pjesëtarët e familjes të papaguar.

Investimet

Investimet gjatë periudhës referuese përfaqësojnë vlerën e mallrave afatgjata të blera prej ndërmarrjeve ose të krijuara për llogari të vet me qëllim përdorimi për një periudhë jo më të vogël se 1 vit në procesin e prodhimit, përfshirë tokën.

Vlera e prodhimit

Prodhimi është një aktivitet i ushtruar nën kontrollin dhe përgjegjësinë e një njësie institucionale (ndërmarrje) që kombinon burimet e fuqisë punëtore, kapitalit dhe lëndës së parë, për të prodhuar të mira dhe kryer shërbime.

Vlera e prodhimit bazohet në:

Të ardhurat nga shitja e produkteve dhe shërbimeve (shitjet neto) të krijuara nga vetë ndërmarrja:

(±) Ndryshimet e gjendjen së produkteve të gatshme dhe në proces.

(±) Ndryshimet në gjendjen e mallrave dhe shërbimeve të blera për rishitje në të njëjtat kushte

(-) Blerjet e mallrave dhe shërbimeve për rishitje në të njëjtat kushte

(+) Prodhimi i aktiveve të qëndrueshme nga ndërmarrja për llogari të vet

(+) Subvencionet.

Konsumi ndërmjetës

Konsumi ndërmjetës përfaqëson vlerën e produkteve ose shërbimeve të transformuara ose plotësisht të konsumuara gjatë procesit të prodhimit. Përdorimi i aktiveve fikse të vëna në punë nuk përfshihet në vlerën e konsumit ndërmjetës.

Vlera e shtuar

Vlera e shtuar me çmime bazë llogaritet si diferencë e vlerës së prodhimit me konsumin ndërmjetës.

Eksportet

Janë në përgjithësi mallra të destinuara tek një vend i tretë, të vendosura nën regjimin doganor, të përpunimit pasiv, të rieksporuara për t'ju nënshtruar përpunimit aktiv.

Importet

Janë në përgjithësi mallra që vijnë nga një vend i tretë dhe të vendosura direkt në magazinat e ruajtjes, nën procedurat doganore të lejimit për qarkullim të lirë, për përpunim aktiv ose për përpunim nën kontrollin doganor.